

BISERICA CATOLICĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ
Adunarea de primăvară a COMECE
Cipru, 22.04.2026

Raportul Președintelui COMECE, mons. Mariano Crociata

Adunarea noastră se desfășoară în circumstanțe internaționale extraordinare, în care este totuși chemată să își continue angajamentele obișnuite și să privească în perspectivă spre cele care ne așteaptă. Înainte de a intra în subiect, mi se pare de datoria mea să consemnez câteva noutăți, precum alegerea Mons. Heiner Wilmer, până acum delegat la COMECE, ca președinte al Conferinței Episcopale Germane; alegerea Mons. Stanislav Pribyl, delegat la COMECE în urma ultimei adunări, la scaunul arhiepiscopal de Praga; numirea Mons. Paolo Rudelli, fost Observator al Sfântului Scaun pe lângă Consiliul Europei, ca Substitut pentru Afaceri Generale al Secretariatului de Stat. Tuturor acestora, care sunt în diferite moduri în relații de cunoaștere și colaborare cu COMECE, le adresăm urarea noastră frățească pentru noul serviciu eclezial.

Încă înainte de toate, însă, aș dori să evoc lunga călătorie a Papei în patru țări ale continentului african, care se încheie chiar mâine; l-am însoțit în aceste zile, ne-am rugat pentru el și am simțit și exprimat și mai intens solidaritatea față de persoana sa în împrejurări cu adevărat greu de imaginat ale relațiilor și comunicărilor internaționale; mai ales am făcut propriul nostru cuvântul său curajos și apelul său neobosit de a lucra pentru pace în aceste vremuri atât de tulburi din cauza războaielor care ne înconjoară.

Și aici, în Cipru, unde ne aflăm în acest an pentru adunarea noastră de primăvară, la invitația Excelenței Sale Mons. Selim Sfeir, căruia îi mulțumim din inimă, sentimentul de asediu este ceva mai mult decât o metaforă, având în vedere că și această insulă a fost lovită de atacuri armate. Nu ne-am fi dorit această coincidență, dar circumstanța ne face deosebit de conștienți și responsabili în fața unei lumi zguduite de inițiative militare a căror lipsă de sens este greu de negat, dacă nu cumva dorim să considerăm justificată voința expansionistă și prădătoare a unui stat împotriva altuia, în disprețul oricărui drept internațional și al oricărui drept uman. De la invazia Ucrainei, acum patru ani, până la această ultimă acțiune nechibzuită împotriva Iranului și Libanului, fără a mai vorbi despre drama palestiniană din Gaza, scena globală apare de nerecunoscut și mintea noastră cu greu poate procesa această răsturnare, obișnuiți fiind să plasăm dinamica internațională într-o ordine care avea în ONU punctul său de referință și, alături de acesta, o serie de instituții și organisme care, de-a lungul deceniilor de după cel de-al Doilea Război Mondial, au încercat să mențină un echilibru respectuos între state și să rezolve, potrivit dreptului, inevitabilele controverse.

În acest cadru, Uniunea Europeană, cu configurația sa specifică de partajare parțială a suveranității în anumite domenii și de colaborare în creștere, mai ales economică și de reglementare normativă menită să facă această colaborare tot mai posibilă, a intrat în mod dramatic în vârtejul dezordinii globale care se alimentează. Absența sa, sau mai bine spus excluderea sa, de la mesele formale în care sunt discutate evenimentele dramatice în curs, a evidențiat de mult timp o slăbiciune instituțională extrem de gravă pentru identitatea și

demnitatea sa de entitate supranațională, care nu este în niciun caz compensată de tentativele neconcludente ale unor state sau grupuri de state de a se afirma.

Cu toate acestea, consistența sa economică este încă puternică, în ciuda tuturor dificultăților, iar rețeaua sa de relații internaționale este suficient de solidă pentru a nu putea fi pur și simplu marginalizată sau, mai rău, ignorată (sau chiar insultată). De asemenea, corecția de direcție semnalată de recenta evoluție electorală din Ungaria, care ar putea sugera o diminuare a tendințelor naționaliste și populiste, pare să încurajeze noi pași necesari către o mai mare unitate.

Întrebarea care ne interpelează în această situație privește misiunea noastră. Am fost chemați încă de la început să însoțim, cu instrumentele doctrinei sociale a Bisericii, activitatea Uniunii Europene, iar acest lucru a fost și este realizat în mod exemplar, nu în ultimul rând datorită muncii excelente și competente desfășurate de Secretariatul nostru și de echipa sa de experți. Se pune acum întrebarea care este misiunea noastră într-o fază în care nu mai sunt analizate doar măsuri punctuale, deoarece sunt puse în discuție viitorul și destinul Uniunii ca atare.

Atunci când Comisia noastră a fost instituită, ea nu a dorit să răspundă doar unei necesități funcționale de a avea un interlocutor în raport cu o instituție internațională a cărei acțiune avea efecte asupra Bisericilor noastre, dar și asupra popoarelor și țărilor noastre, ci și-a asumat în mod mai direct un parcurs istoric european maturizat dintr-o inspirație creștină și realizat de figuri extraordinare de creștini. Europa, într-un anumit fel, ne-a aparținut și ne aparține, iar nouă ni se poate cere socoteală pentru ceea ce se întâmplă cu ea, pentru că purtăm oricum o anumită responsabilitate. Destinul ei ne interpellează și ne implică.

Desigur, nu ne simțim responsabili pentru orice tip de Uniune, indiferent de direcția pe care o adoptă. Simțim datoria de a contribui la forma sa globală, în conștiința că popoarele noastre au nevoie de Europa, deoarece niciunul nu ar supraviețui singur într-o lume de prădători; dar și pentru că niciun alt actor internațional nu are cultura și potențialul economic, tehnic și social pe care ea le posedă și pe care le poate pune în slujba continentului și a întregii lumi; mai ales pentru că, în calitate de Biserică, simțim că misiunea noastră nu ar mai fi aceeași într-o Europă divizată și sfâșiată sau, mai rău, transformată în teren al diviziunilor și conflictelor, așa cum, din păcate, s-a întâmplat deja în mod dureros și repetat.

De aceea trebuie să veghem și să lucrăm pentru ca parcursul Uniunii să ajungă să exprime cea mai bună formă a sa ca subiect internațional, caracterizat prin unitate în diversitate, care dorește să urmărească un proiect de pace. Încercările în curs de a încheia conflictele prin dialog și diplomatie ar putea găsi doar avantaje și o eficacitate mai mare dacă Uniunea Europeană ar fi printre actorii recunoscuți și legitimați să interacționeze și să intervină.

În această perspectivă dorim să reluăm temele cele mai importante care se intersectează cu această preocupare de fond și exprimă angajamentul COMECE asupra diferitelor dosare de care se ocupă, la diferite niveluri: de la staff, la Secretariat, la comisii, la comitetul permanent, la președinție.

Un impuls pe care îl sugerează locul acestei adunări, cu ocazia președinției cipriote a Consiliului Uniunii Europene, este înainte de toate necesitatea de a recalibra ponderea componentelor sale geografice. Această președinție semestrială invită pe toți să privească aceeași Europă din perspectiva și din punctul de vedere al acestei insule atât de sudice în Mediterană, pentru a spune apoi, probabil, și că această mare, care are nu puțin dintr-un leagăn

al civilizației, joacă un rol fundamental prin faptul că pune în comunicare Europa cu Africa și cu Orientul. Despre aceasta ar trebui să devenim mai conștienți și să tragem inițiative adecvate pentru punerea ei în aplicare, pentru un rol mai mare al Uniunii Europene în Mediterană și, de asemenea, prin intermediul acesteia, în lume. În acest moment, Cipru este în mod natural candidat să fie o răscruce cu Orientul Mijlociu în criza actuală; de aceea sprijinul nostru trebuie să fie explicit și ferm, bazându-ne în primul rând pe Biserica locală, care deja joacă un rol de prim plan în acest context. Este, de asemenea, locul potrivit pentru a aminti situația libertății religioase în regiune, făcută și mai dificilă de conflictele în curs, chiar dacă sunt atenuate de fragilele armistiții declarate.

Chipul Uniunii Europene căruia dorim să îi aducem contribuția noastră cere, în mod special în această privință, o mare prudență în abordarea exigențelor de securitate și apărare, astfel încât să nu se ajungă la a umbri sau a pune deoparte obiectivul păcii, care este intrinsec nașterii și identității Uniunii Europene. Privim cu favoare inițiativa de a defini, la începutul lunii mai, un așa-numit „Pachet social”, care va include o strategie împotriva sărăciei și un text privind combaterea excluziunii în materie de locuințe. COMECE s-a exprimat în repetate rânduri pentru a susține că securitatea și apărarea nu pot fi urmărite în detrimentul statului social și al sprijinului pentru categoriile cele mai vulnerabile ale societății.

Dar apoi sunt în discuție și alte teme. În primul rând, cea a migrațiilor și a azilului, în special în legătură cu recenta poziție adoptată pe tema repatrierilor sau a recurgerii la țări terțe. Secretariatul nostru este angajat să urmărească în mod prioritar și cu o atenție deosebită această chestiune, ca și întregul pachet al politicilor de migrație și azil și aplicarea lor în țările noastre, pentru importanța nu doar umanitară sau morală pe care o au, ci și pentru semnificația lor epocală. Îmi permit să spun că va veni un timp în care noi, creștinii, vom fi judecați pentru modul în care am evaluat și am acționat în ceea ce se întâmplă cu valurile migratorii care se succed fără oprire. Este clar că este nevoie de criteriu și proporție și în aceste lucruri, dar linia și principiul sunt lucrurile fundamentale. Și aici faptul de care trebuie să se țină cont este că există o lume a mizeriei, alcătuită din miliarde de ființe umane, care nu mai suportă să continue să trăiască în această condiție, în timp ce știu că partea noastră de umanitate trăiește în bunăstare. Există o exigență de echitate, de echilibru care nu poate fi anulată. Nu aș vrea să exagerez, dar comparația trebuie făcută cu epocile reducerii în sclavie și deportării maselor umane din țările africane și din alte locuri, în perfecta ignoranță sau chiar în justificarea Occidentului creștin de atunci. Ceea ce l-a determinat pe un papă precum sfântul Ioan Paul al II-lea să ceară public iertare.

Un alt subiect, destul de mult înlăturat în aceste timpuri, este cel al ocrotirii Casei noastre comune, al Creației; și aici este vorba de a menține echilibrul cu exigențele diferitelor expresii ale lumii productive, începând cu cea agricolă, fără a pierde din vedere, în ciuda tuturor, protejarea unei naturi care riscă să se întoarcă împotriva noastră, poate în generațiile viitoare, față de care purtăm de asemenea responsabilitate.

Tema Inteligenței Artificiale (AI) este, în sine, un punct de maximă atenție la nivelul UE, fie și numai pentru impactul transversal pe care îl exercită asupra multor domenii: de la sănătate, la protecția minorilor, la ocupare, la dezinformare. Și noi trebuie să devenim conștienți de oportunitățile și de riscurile care sunt legate de utilizarea sa, inclusiv la nivel intelectual, cu o utilizare excesivă a instrumentelor automate, așa cum a subliniat și papa Leon al XIV-lea, care pare că este pe punctul de a publica o enciclopică având ca obiect tocmai AI. Cred că este important să subliniem că, și pentru activitatea COMECE, impulsurile și exprimările trebuie

să izvorască din minți și inimi, cu un limbaj autentic și genuin, nu din recurgerea la formule facile și lipsite de suflet.

În circumstanțele actuale, generate de războaiele în curs, un subiect specific este cel al așa-numitei preparedness, în referire la aprovizionarea cu energie, a cărei producție și comercializare sunt puse în discuție. Gândul merge în mod natural la prima perioadă a Covidului și la nevoia de aprovizionare cu vaccinuri; ceva asemănător s-ar putea verifica în cazul combustibililor, cu toate consecințele pe care le putem imagina. În joc este aici, mai ales, capacitatea de previziune și calitatea claselor politice europene la toate nivelurile.

Trecând la chestiuni mai specifice, anul acesta este așteptat primul pas al Curții UE în procedura privind ștergerile din registrele de botez. Munca excelentă desfășurată de Secretariat împreună cu Conferințele și cu Sfântul Scaun ar trebui să dea roade. Același lucru este valabil și pentru cazul similar deschis la Curtea de la Strasbourg: COMECE a fost bucuroasă să sprijine Conferința franceză în acest context. Serviciul adus Conferințelor este un element-cheie al misiunii COMECE.

Observăm apoi că Curtea UE se ocupă tot mai mult de religie și de Biserică, așa cum demonstrează și recenta hotărâre în materie de ocupare a forței de muncă în cadrul asociațiilor ecleziastice, emisă de Curte în luna martie trecută. Din păcate, nu întotdeauna aceste pronunțări dezvoltă pe deplin indicațiile articolului 17, alineatul 1 TFUE, potrivit căruia „Uniunea respectă și nu atinge statutul de care bisericile și asociațiile sau comunitățile religioase beneficiază în statele membre în temeiul dreptului național”.

Și, în ceea ce privește articolul 17 TFUE, continuă semnalele de relansare, datorită și insistenței și reflecției COMECE și ale partenerilor ecumenici. Instrumentul – abandonat de ani de zile – al Seminarilor de Dialog va fi reluat de Comisia Europeană, mai precis la 8 iunie, pe tema inteligenței artificiale. Comisia s-a declarat deschisă și pentru formate restrânse, chiar numai cu Bisericile, pe teme specifice.

Nu au lipsit luări de poziție uneori controversate la nivelul UE, cum ar fi, de exemplu, cele privind căsătoria între persoane de același sex și avortul. Acest lucru nu trebuie să descurajeze activitatea noastră, ci să ne stimuleze, și din acest punct de vedere, să cerem o Uniune Europeană cel puțin în parte diferită, și anume mai puternică în anumite domenii și mai atentă la principiul subsidiarității în altele.

În ansamblu, trebuie spus că COMECE primește în mod constant recunoașteri din partea instituțiilor UE ca actor credibil și punct de referință fundamental și concret în rândul partenerilor religioși. Aceste aprecieri reies și în timpul numeroaselor reuniuni ale Comisiilor COMECE, foarte utile chiar și pentru funcționarii UE, care pot constata direct expertiza Secretariatului și a diferiților experți trimiși de Conferințele Episcopale.

Am salutat pozitiv numirea noului Trimis Special al UE pentru libertatea religioasă în afara Uniunii. Persoana numită, fosta eurodeputată Mairead McGuinness, are un profil de încredere; ca parlamentar a fost întotdeauna apreciată pentru franchețea sa și pentru abordarea sa orientată puternic spre concret. Ca parlamentar, s-a ocupat în mod eficient de dialogul prevăzut la articolul 17 TFUE și a fost întotdeauna apropiată și atentă la solicitările COMECE, acționând, desigur, cu independență și autonomie de judecată. Ar putea fi oportun să o invităm la una dintre viitoarele noastre adunări. Ne dorim, desigur, ca un profil ambițios și determinat precum cel al doamnei McGuinness să ofere un impuls pentru valorificarea deplină a mandatului său.

Așteptăm acum un pas similar și în ceea ce privește Coordonatorul pentru combaterea urii anti-creștine în UE, o temă distinctă, dar resimțită în diferite Conferințe și și de către Sfântul Scaun, care beneficiază, de altfel, de atenția unor sectoare ale instituțiilor europene.

Îndreptându-mă spre încheiere, aș dori să împărtășesc cu voi că este programată pentru data de 21 mai a.c. întâlnirea Comitetului permanent cu Papa și, în acest context, și cu unele dicaster. Suntem, desigur, interesați să primim sugestii și semnalări de preocupări și teme din partea voastră și a Conferințelor voastre. În ceea ce îl privește pe Sfântul Părinte, așteptăm confirmarea vizitei sale la Parlamentul European de la Strasbourg, probabil în luna octombrie 2026. Va fi o ocazie importantă pentru a asculta și a împărtăși indicațiile magisteriului său pentru slujirea noastră eclezială în cadrul COMECE.

O aniversare importantă este cea care ne așteaptă anul viitor, pentru cei zece ani ai Colocviului internațional *Re-thinking Europe*, pe care, în cadrul Comitetului permanent, am dorit să îl valorificăm ca o ocazie de reflecție amplă. Am avut ocazia să fiu primit pentru o discuție amplă de către Secretarul de Stat, cardinalul Parolin, care, pe lângă faptul că și-a exprimat aprecierea pentru munca noastră, a arătat interes pentru propunerea unei noi ediții a evenimentului. Acesta va fi, desigur, unul dintre subiectele pe care le vom supune Sfântului Părinte cu ocazia următoarei audiențe.

Nu aș vrea să închei fără a menționa importanța sprijinului Conferințelor Episcopale pentru activitatea COMECE, atât din punct de vedere economic, cât și prin numirea de experți pentru Comisii, precum și prin efortul de a urmări activitatea noastră și de a oferi forme de diseminare la nivel național. Este suficient să amintim că resursele cu care lucrăm sunt limitate și, cu toate acestea, Secretariatul și întregul staff desfășoară o muncă excelentă, care face din COMECE o prezență demnă, respectată și calificată a Bisericii în cadrul instituțiilor europene.

COMECE

Traducere: Mihaela Caba-Madarasi